

**Προσφερόμενα Μαθήματα Σχετικά με την
Αντιμετώπιση των Εξαρτήσεων**

Περιεχόμενα

Προσφερόμενα Μαθήματα Σχετικά με την Αντιμετώπιση των Εξαρτήσεων	1
1 ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ	3
2 ΠΙΝΑΚΕΣ	4
2.1 ΠΙΝΑΚΑΣ 1: Προσφερόμενα Μαθήματα σε Προπτυχιακό Επίπεδο	4
2.2 Πίνακας 2: Προσφερόμενα Μαθήματα σε Μεταπτυχιακό Επίπεδο	5
2.3 Πίνακας 3.....	6
3 Σχολή Επιστημών Υγείας - Τμήμα Ιατρικής	7
4 Νομική Σχολή - Τμήμα Νομικής	8
5 Φιλοσοφική Σχολή - Τμήμα Ψυχολογίας	9
6 Μεταπτυχιακές Σπουδές	10
6.1 Διδρυματικό Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα «Ποινικό Δίκαιο και Εξαρτήσεις»	10

1 ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

Σύμφωνα με τα τρέχοντα προγράμματα σπουδών των σχολών του ΑΠΘ στους φοιτητές προσφέρονται συνολικά 22 μαθήματα τα οποία έχουν ως κύριο ή τουλάχιστον εν μέρει κύριο αντικείμενο τους τη μελέτη, τη διαχείριση και την αντιμετώπιση του φαινομένου των εξαρτήσεων και συγκεκριμένα των ναρκωτικών.

Εξ αυτών των μαθημάτων τα 6 προσφέρονται σε προπτυχιακό επίπεδο, ενώ τα υπόλοιπα 16 στα πλαίσια του διδρυματικού μεταπτυχιακού προγράμματος «Ποινικό Δίκαιο και Εξαρτήσεις», το οποίο οργανώνεται από τη Νομική Σχολή του ΑΠΘ, το Τμήμα Νομικής του Πανεπιστημίου της Λευκωσίας και το ΚΕΘΕΑ.

Τα 6 προπτυχιακά μαθήματα προσφέρονται από το τμήμα Ιατρικής της Σχολής Επιστημών και Υγείας (1), το τμήμα Ψυχολογίας της Φιλοσοφικής Σχολής (3) και τη Νομική Σχολή (2). Ήτοι από 3 από τις 11 σχολές (ποσοστό 27%) και 3 από τα 41 τμήματα (ποσοστό 7%) του ΑΠΘ.

Τέλος, από τα προσφερόμενα προπτυχιακά μαθήματα το ένα μόνο είναι υποχρεωτικό, ενώ τα υπόλοιπα επιλογής. Όσον αφορά αντίστοιχα τα μεταπτυχιακά μαθήματα, 8 εξ αυτών είναι υποχρεωτικά και τα υπόλοιπα 8 επιλογής.

2 ΠΙΝΑΚΕΣ

2.1 ΠΙΝΑΚΑΣ 1: Προσφερόμενα Μαθήματα σε Προπτυχιακό Επίπεδο

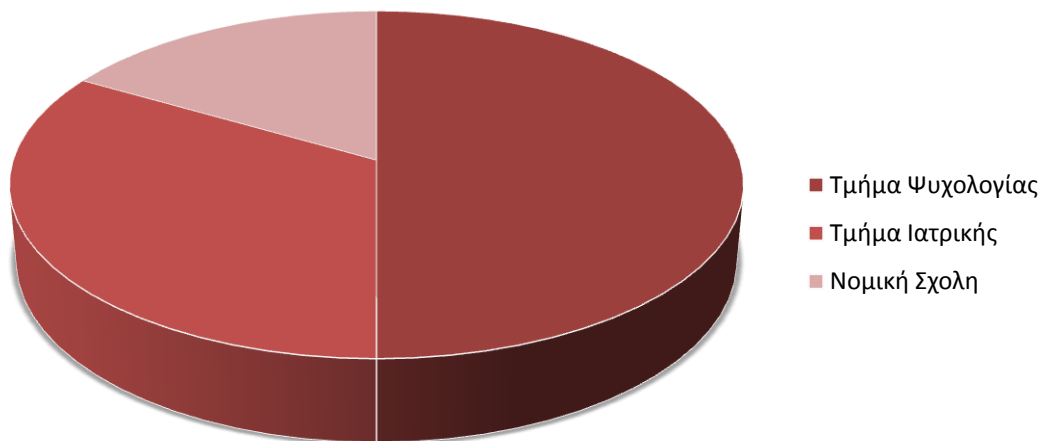
ΣΧΟΛΗ	ΤΜΗΜΑ	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	
		ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΟ	ΕΠΙΛΟΓΗΣ
Σχολή Επιστημών Υγείας	Ιατρική	-	Ουσιοεξαρτήσεις (Ε)
Φιλοσοφική σχολή	Ψυχολογία	Ψυχοκοινωνικά Προβλήματα: Εναλλακτικές Προσεγγίσεις και Πρακτικές (Υ)	-
Φιλοσοφική Σχολή	Ψυχολογία	-	Κλινική Ψυχολογία II: Εξάρτηση-Απεξάρτηση I (Ε)
Φιλοσοφική Σχολή	Ψυχολογία	-	Κλινική Ψυχολογία IV: Εξάρτηση-Απεξάρτηση II (Ε)
Νομική Σχολή	Νομική	-	Ειδικοί Ποινικοί Νόμοι (Ε)
Νομική Σχολή	Νομική	-	Νομοθεσία και Πολιτική για τα Ναρκωτικά (Ε)

2.2 Πίνακας 2: Προσφερόμενα Μαθήματα σε Μεταπτυχιακό Επίπεδο

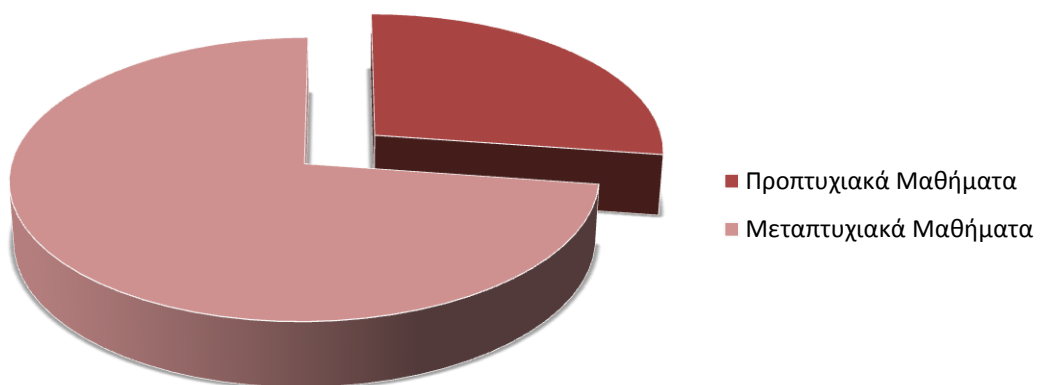
ΔΙΔΡΥΜΑΤΙΚΟ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΠΟΙΝΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ ΚΑΙ ΕΞΑΡΤΗΣΕΙΣ»			
ΣΧΟΛΗ	ΜΑΘΗΜΑΤΑ		
<p>- Νομική Σχολή Α.Π.Θ.</p> <p>- Τμήμα Νομικής του Πανεπιστημίου της Λευκωσίας</p> <p>- ΚΕΘΕΑ</p>	ΚΟΡΜΟΥ	ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ I: ΠΟΙΝΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ ΤΩΝ ΕΞΑΡΤΗΣΕΩΝ	ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ II: ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΩΝ ΕΞΑΡΤΗΣΕΩΝ
	Ποινικό Δίκαιο για την Αντιμετώπιση των Εξαρτήσεων I (Υ)	Ουσιαστικό και Δικονομικό Ποινικό Δίκαιο για την αντιμετώπιση των εξαρτήσεων (Υ)	Θεραπεία των εξαρτήσεων: Ψυχοκοινωνικές παρεμβάσεις και Φαρμακοθεραπείες (Υ)
	Πολιτικές Πρόληψης των Εξαρτήσεων, Έγκαιρης Παρέμβασης και Αγωγής Υγείας (Υ)	Μεταχείριση εξαρτημένων ατόμων σε δομές εγκλεισμού και ανοικτά θεραπευτικά προγράμματα (Υ)	Ερευνητικά εργαλεία στις εξαρτήσεις (διαγνωστικά εργαλεία- αποτελεσματικότητα – κίνδυνοι) (Υ)
	Εξαρτήσεις και Παραβατική Συμπεριφορά (Υ)	Δικαστηριακή πράξη για την αντιμετώπιση των εξαρτήσεων και ο ρόλος του συνηγόρου στην ποινική δίκη (Ε)	Εμβάθυνση στην κλινική αντιμετώπιση της εξάρτησης και την πρόληψη υποτροπής (Ε)
	Εισαγωγή στη Θεωρία των Εξαρτήσεων (Υ)	Θεραπευτικές δομές για την αντιμετώπιση των εξαρτήσεων (Ε)	Εξαρτήσεις και ειδικοί πληθυσμοί (ανήλικοι, φυλακισμένοι, ψυχικά ασθενείς) (Ε)
	-	Διεθνές και Ευρωπαϊκό Δίκαιο για την αντιμετώπιση των εξαρτήσεων (Ε)	Κοινωνικές δομές (σχολείο, οικογένεια, κοινότητα) και εξαρτήσεις (Ε)
	-	Πρακτική άσκηση σε θεραπευτικές δομές (Ε)	Ρόλος και ευθύνη του ειδικού επιστήμονα στον χώρο των εξαρτήσεων (Ε)

2.3 Πίνακας 3

Προπτυχιακά Μαθήματα ανά Σχολή

Αναλογία Προπτυχιακών-Μεταπτυχιακών Μαθημάτων

3 Σχολή Επιστημών Υγείας - Τμήμα Ιατρικής

ΙΑ0353 - Ουσιοεξαρτήσεις (Επιλογής): Σκοπός του μαθήματος: Η χρήση εξαρτησιογόνων ουσιών αυξάνεται διαρκώς με αποτέλεσμα όλο και μεγαλύτερος αριθμός ατόμων να έρχεται σε επαφή με τις ουσίες με συνέπεια άλλοτε άλλου βαθμού επιπτώσεις. Οι ιατρικές επιπτώσεις συναντούνται στις περισσότερες αν όχι σε όλες τις ειδικότητες, μαζί με τις κοινωνικές κλπ επιπτώσεις. Η απόκτηση βασικών γνώσεων για το πολυδιάστατο πρόβλημα των ουσιοεξαρτήσεων αποτελεί τον σκοπό του μαθήματος. Επιδιωκόμενοι στόχοι: Οι στόχοι είναι να δοθούν γνώσεις γύρω από το πρόβλημα των ουσιοεξαρτήσεων στους φοιτητές που αργότερα στην άσκηση οποιασδήποτε ειδικότητας θα έρθουν σε επαφή με ουσιοεξαρτημένους και θα πρέπει να γνωρίζουν και τα θέματα συννοσηρότητας, τις επιπτώσεις ,τις θεραπευτικές δυνατότητες και τον τόπο των απαραίτητων παραπομπών για θεραπεία. Μορφή μαθήματος: Το μάθημα απευθύνεται σε φοιτητές του 4ου εξαμήνου ή μεγαλύτερους. Οι φοιτητές θα πρέπει να παρακολουθήσουν όλα τα μαθήματα όπως αυτά καθορίζονται από το αναλυτικό πρόγραμμα που θα τους χορηγηθεί . Θεωρείται κρίσιμη η συμμετοχή στη συζήτηση που ενθαρρύνεται από τους διδάσκοντες. Περιεχόμενο Μαθήματος: Στα μαθήματα δίδονται ορισμοί , η ταξινόμηση των διαφόρων ουσιών και των διαταραχών που σχετίζονται με τη χρήση τους, στοιχεία βασικών γνώσεων για τις δράσεις των εξαρτησιογόνων ουσιών, τις βασικές επιπτώσεις στα διάφορα συστήματα καθώς και τα συμπτώματα τοξίκωσης και στερητικών συνδρόμων των διαφόρων ουσιών. Αναπτύσσονται οι θεωρίες αιτιοπαθογένειας. Περιγράφονται οι τρόποι ανίχνευσης των διαφόρων ουσιών, οι θεραπευτικές τακτικές και τα προγράμματα αντιμετώπισης της σωματικής και ψυχικής απεξάρτησης. Αναφέρονται προβλήματα συννοσηρότητας ουσιοεξαρτήσεων με άλλες ψυχικές διαταραχές και θέματα που αφορούν στην ενημέρωση και στην πρόληψη. Η αντιμετώπιση των επειγόντων προβλημάτων και τα νομικά θέματα που σχετίζονται με τις εξαρτήσεις ολοκληρώνουν τον κύκλο των μαθημάτων.

*Περισσότερες πληροφορίες για τη διδασκαλία και το περιεχόμενο των εν λόγω μαθημάτων σε: <http://www.med.auth.gr/>

4 Νομική Σχολή - Τμήμα Νομικής

1. Ειδικοί Ποινικοί Νόμοι (Μάθημα Περιορισμένης Επιλογής Ειδικών Γνώσεων):

Ύλη: Ναρκωτικά: Αναλύονται και προσδιορίζονται οι όψεις καταστολής της διάδοσης των ναρκωτικών στη χώρα μας (λ.χ. το τιμωρητό της απλής χρήσης και διακίνησης) και ερμηνεύονται οι βασικές διατάξεις της ισχύουσας νομοθεσίας για τα ναρκωτικά. (ν. 4193/2013). -Πνευματική ιδιοκτησία: Αναλύονται και συζητούνται οι διατάξεις του ν. 2121/1993 (:ο χαρακτήρας των πνευματικών δημιουργημάτων, κασετοπειρατεία, προβλήματα συρροής κλπ). -Όπλα: Εκτίθενται και συζητούνται ερμηνευτικά προβλήματα που συνδέονται με το ν. 2168/1993 (έννοια όπλου, εμπορία, κατοχή, οπλοφορία, οπλοχρησία κλπ). -Λαθρεμπορία: Αναλύονται και συζητούνται οι βασικές διατάξεις του τελωνειακού κώδικα (ν. 2690/2001) που συνδέονται με τις μορφές τέλεσης της λαθρεμπορίας (τρόποι τέλεσης, προβλήματα συρροής, δήμευση κλπ). -Αλλοδαποί: Αναλύονται και συζητούνται οι βασικές διατάξεις του νόμου περί αλλοδαπών (ν. 3386/2005). -Προσωπικά δεδομένα: Αναλύονται και συζητούνται οι βασικές διατάξεις του νόμου περί προστασίας των προσωπικών δεδομένων κατά το Ν 2472/1997.

2. Νομοθεσία και Πολιτική για τα Ναρκωτικά (Μάθημα Ελεύθερης Επιλογής Ειδικών Γνώσεων):

Ύλη: Ιστορικά-κοινωνικά δεδομένα. Πολιτικές για την καταπολέμηση της διάδοσης των ναρκωτικών στην Ελλάδα και στην Ευρώπη. Διεθνές θεσμικό πλαίσιο. Βασικές έννοιες της ισχύουσας νομοθεσίας. Εγκλήματα διακίνησης ναρκωτικών από εξαρτημένα ή μη πρόσωπα. Χρήση από μη εξαρτημένους. Χρήση και διακίνηση από εξαρτημένους. Δικονομικά θέματα. Ειδικά θέματα.

*Περισσότερες πληροφορίες για τη διδασκαλία και το περιεχόμενο των εν λόγω μαθημάτων σε: <http://www.law.auth.gr/el>

5 Φιλοσοφική Σχολή - Τμήμα Ψυχολογίας

1. Ψ-372 - Ψυχοκοινωνικά Προβλήματα: Εναλλακτικές Προσεγγίσεις και Πρακτικές (Υποχρεωτικό): Το μάθημα έχει δύο υποενότητες: (1) «Κοινωνικός Αποκλεισμός: ψυχολογική, κοινωνικο-οικονομική και πολιτική προσέγγιση». Διαχρονική προσέγγιση των κοινωνικών διεργασιών και των επιστημονικών θεωριών κατασκευής αλλά και ακύρωσης του κοινωνικού αποκλεισμού ατόμων και πληθυσμιακών ομάδων. Το μάθημα διεξάγεται σε συνεργασία με εκπροσώπους από τις θεωρούμενες ως κοινωνικά αποκλεισμένες ομάδες με στόχο α) την αποκατάσταση των δικαιωμάτων και του λόγου τους απέναντι στον επιστημονικό μονόλογο των ειδικών και β) τη δημιουργία χώρων διαρκούς διαλόγου και κοινωνικών παρεμβάσεων. Στα πλαίσια του μαθήματος δίνεται η δυνατότητα στους συμμετέχοντες να εμπλακούν εθελοντικά σε τρέχουσες ή νέες ψυχοκοινωνικές παρεμβάσεις. (2) «Ανθρωπιστική/Υπαρξιακή Ψυχολογία-Ανθρωπιστικές Προσεγγίσεις των Εξαρτήσεων και των άλλων Ψυχοκοινωνικών Προβλημάτων». Το μάθημα ασχολείται με την τεράστια αύξηση των ψυχοκοινωνικών προβλημάτων στις σύγχρονες κοινωνίες. Διαπραγματεύεται το κοινό αιτιοπαθογενετικό υπόβαθρο αυτών των προβλημάτων υπό το φως των ανθρωπιστικών/υπαρξιακών προσεγγίσεων.

2. Ψ-584 - Κλινική Ψυχολογία II: Εξάρτηση-Απεξάρτηση I (Επιλογής Κατεύθυνσης): Εισαγωγή στο πρόβλημα των φαρμακευτικών και μη φαρμακευτικών εξαρτήσεων. Ιστορική εξέλιξη του προβλήματος. Δράση ψυχοτρόπων ουσιών σε βιολογικό και ψυχολογικό επίπεδο. Ατομικοί, οικογενειακοί, κοινωνικοί/πολιτισμικοί αιτιοπαθογενετικοί παράγοντες. Πρόληψη και Θεραπεία του προβλήματος. Θεραπευτικές κοινότητες και ομάδες αυτοβοήθειας. Πολιτικές αντιμετώπισης.

3. Ψ-884 - Κλινική Ψυχολογία IV: Εξάρτηση-Απεξάρτηση II (Επιλογής Κατεύθυνσης): Στο μάθημα γίνεται εμβάθυνση στα ζητήματα θεραπείας και πρόληψης των εξαρτήσεων. Στα πλαίσια του μαθήματος συγκροτούνται αυτοδιαχειριζόμενες ομάδες εργασίας. Ως μάθημα εφαρμογής προϋποθέτει την ύπαρξη γενικών γνώσεων για το πρόβλημα της εξάρτησης. Συνιστάται οι

ενδιαφερόμενοι -πριν το επιλέξουν- να ενημερωθούν για τη φιλοσοφία και το πλαίσιο λειτουργίας του μαθήματος. Σχετικό φυλλάδιο διατίθεται από τη γραμματεία του τομέα Κοινωνικής και Κλινικής Ψυχολογίας.

*Περισσότερες πληροφορίες για τη διδασκαλία και το περιεχόμενο των εν λόγω μαθημάτων σε: <https://www.psy.auth.gr/el>

6 Μεταπτυχιακές Σπουδές

6.1 Διδρυματικό Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα «Ποινικό Δίκαιο και Εξαρτήσεις»

Το πρόγραμμα προσφέρει δύο κατευθύνσεις: Α) Ποινικό Δίκαιο των εξαρτήσεων και Β) Θεραπευτική διαχείριση των εξαρτήσεων. Σκοπός της πρώτης κατεύθυνσης του προγράμματος είναι να προσφέρει όλες τις αναγκαίες γνώσεις ώστε να μπορεί ο κάτοχος του μεταπτυχιακού διπλώματος να χειρίζεται με αποτελεσματικό τρόπο ποινικές υποθέσεις που σχετίζονται με τις εξαρτήσεις, τόσο στο στάδιο της προδικασίας και της κύριας διαδικασίας όσο και σε εκείνο της έκτισης των ποινών, παρέχοντας ταυτόχρονα σε αυτόν εξειδικευμένη γνώση σχετικά με τα κέντρα θεραπείας, τον τρόπο λειτουργίας τους και τις προϋποθέσεις αποδοχής εξαρτημένων ατόμων σε αυτά, την ασφαλιστική κάλυψη των θεραπευτικών αγωγών και τις δυνατότητες εξασφάλισης δωρεάν θεραπείας. Σκοπός της δεύτερης κατεύθυνσης είναι να εκπαιδεύσει και προετοιμάσει τους σπουδαστές για να μπορέσουν να διεκδικήσουν θέσεις ως: πιστοποιημένοι σύμβουλοι αντιμετώπισης εξαρτήσεων, σύμβουλοι για διαταραχές συμπεριφοράς, κλινικοί θεραπευτές, σχολικοί σύμβουλοι, σύμβουλοι για ειδικές ομάδες πληθυσμού (λ.χ. φυλακισμένοι) ή μέλη του προσωπικού πανεπιστημιακών ιδρυμάτων για την υποστήριξη των φοιτητών.

Όσον αφορά τώρα τα προσφερόμενα μαθήματα:

1^ο Εξάμηνο

1. Ποινικό Δίκαιο για την αντιμετώπιση των εξαρτήσεων I (Υποχρεωτικό):

Παρουσιάζονται οι βασικές αρχές της ειδικής νομοθεσίας για τα ναρκωτικά, ξεκινώντας από τη νομοθετική μεταρρύθμιση που έχει συντελεστεί και τις εθνικές πολιτικές και τη στρατηγική που έχει χαραχθεί. Ακολουθεί η αναλυτική παρουσίαση της έννοιας των ναρκωτικών κατά την ειδική νομοθεσία, η διάκριση ανάμεσα στην ποινική μεταχείριση της διακίνησης και χρήσης ναρκωτικών ουσιών με την παράθεση νομολογιακών παραδειγμάτων, ενώ ιδιαίτερη αναφορά γίνεται στο ζήτημα της διαπίστωσης της εξάρτησης από τα ναρκωτικά και στην ειδική μεταχείριση των εξαρτημένων δραστών. Στη συνέχεια παρουσιάζεται η μεταχείριση άλλων μορφών εξάρτησης στο πλαίσιο του ποινικού δικαίου, όπως η εξάρτηση από το αλκοόλ και τα τυχερά παίγνια, ενώ αναφέρονται και προβλήματα που σχετίζονται με την εξάρτηση από τους ηλεκτρονικούς υπολογιστές.

2. Πολιτικές πρόληψης των εξαρτήσεων, έγκαιρης παρέμβασης και αγωγής υγείας

(Υποχρεωτικό): Το μάθημα αποτελεί εισαγωγή στις στρατηγικές πρόληψης της χρήσης ουσιών ή της πρόκλησης άλλων μορφών εξαρτήσεων, της συνειδητοποίησης του ατόμου και της κοινότητας, έγκαιρης παρέμβασης και αποτελεσματικής εκτίμησης των επιρροών που συντελούν στην εξάρτηση από ουσίες.

3. Εξαρτήσεις και παραβατική συμπεριφορά (Υποχρεωτικό):

Στο μάθημα αυτό διερευνώνται οι κοινωνικοί, ψυχολογικοί και βιολογικοί παράγοντες που σχετίζονται με την εξάρτηση ενώ αναζητούνται οι σχέσεις μεταξύ εξάρτησης και παραβατικότητας. Αναγνωρίζεται το κοινωνικό, πολιτικό, οικονομικό και πολιτισμικό πλαίσιο στο οποίο καλλιεργείται η εξάρτηση και η χρήση ουσιών, συμπεριλαμβανομένων και των παραγόντων κινδύνου που χαρακτηρίζουν άτομα και ομάδες και το περιβάλλον στο οποίο ζουν. Περιγράφονται οι ψυχολογικές και κοινωνικές επιπτώσεις των ψυχοτρόπων ουσιών στη συμπεριφορά και στη σωματική υγεία του χρήστη, έγκλειστου ή μη.

4. Εισαγωγή στη θεωρία των εξαρτήσεων (Υποχρεωτικό): Στο πλαίσιο του μαθήματος ερευνάται η αιτιολογία και η φύση των προβλημάτων εθισμού, η ιστορική εξέλιξη και οι θεωρητικές προσεγγίσεις του εθισμού. Παρουσιάζεται επίσης η θεωρητική βάση των τρεχουσών φαρμακοθεραπευτικών και ψυχοκοινωνικών παρεμβάσεων για την αντιμετώπιση των εξαρτήσεων.

2^ο Εξάμηνο

[A] Κατεύθυνση I Ποινικό Δίκαιο των Εξαρτήσεων:

1. Ουσιαστικό και Δικονομικό Ποινικό Δίκαιο για την αντιμετώπιση των εξαρτήσεων (Υποχρεωτικό): Το μάθημα αποτελεί συνέχεια του μαθήματος ποινικού δικαίου του Α' εξαμήνου. Σε αυτό γίνεται αρχικά εμβάθυνση σε πλέον σύνθετα προβλήματα του ουσιαστικού ποινικού δικαίου των εξαρτήσεων, που σχετίζονται με τον τρόπο και τον χρόνο διάγνωσης της εξάρτησης και τη σημασία της διάγνωσης για τη μεταχείριση του εξαρτημένου ατόμου. Στη συνέχεια ερευνώνται θέματα δικονομικού δικαίου, που σχετίζονται με τα δικαιώματα του εξαρτημένου ατόμου και τον τρόπο αντιμετώπισής του από το δίκαιο κατά την προδικασία και την ανακριτική διαδικασία, καθώς και κατά το στάδιο επιβολής της ποινής.

2. Μεταχείριση εξαρτημένων ατόμων σε δομές εγκλεισμού και ανοικτά θεραπευτικά προγράμματα (Υποχρεωτικό): Στο μάθημα αυτό παρουσιάζεται η μεταχείριση των εξαρτημένων δραστών αξιόποινων πράξεων μετά την έκδοση σε βάρος τους δικαστικής απόφασης για τον εγκλεισμό τους σε θεραπευτικό πρόγραμμα απεξάρτησης. Ερευνώνται οι δυνατότητες κοινωνικής επανένταξης που προσφέρει το δίκαιο και παρουσιάζονται τα νομικά προβλήματα που έχουν απασχολήσει την πράξη. Παράλληλα, αναπτύσσονται οι βασικές αρχές της δικτύωσης, ατόμων, δομών και συστημάτων, ενώ αναλύονται τα διακριτά επίπεδα της με στόχο την αποτελεσματικότητα της παρέμβασης στο σωφρονιστικό πλαίσιο. Αναλύονται και εδραιώνονται οι σχέσεις μεταξύ των εμπλεκόμενων δομών ή/και ατόμων στο πλαίσιο του συντονισμού των υπηρεσιών, με γνώμονα τη διασφάλιση

των παραπομπών, του προσδιορισμού των κενών των δομών και την αντιμετώπιση των αναγκών υποστήριξης και θεραπείας των έγκλειστων και αποφυλακισμένων ατόμων.

3. Δικαστηριακή πράξη για την αντιμετώπιση των εξαρτήσεων και ο ρόλος του συνηγόρου στην ποινική δίκη (Επιλογής): Στο μάθημα εξετάζονται αυξημένης δυσκολίας υποθέσεις που έχουν απασχολήσει την πράξη και αναλύεται κριτικά ο ρόλος του συνηγόρου σε κάθε υπόθεση, οι δυνατότητες που του προσφέρει το δίκαιο και οι προϋποθέσεις υπό τις οποίες μπορεί να τις αξιοποιήσει για την υπεράσπιση των συμφερόντων του πελάτη του.

4. Θεραπευτικές δομές για την αντιμετώπιση των εξαρτήσεων (Επιλογής): Στο μάθημα παρουσιάζονται οι θεραπευτικές δομές για την αντιμετώπιση των εξαρτήσεων που λειτουργούν στην Ελλάδα και την Κύπρο, καθώς και δομές που λειτουργούν σε άλλες χώρες, οι οποίες εμφανίζουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον. Παρουσιάζονται ειδικότερα οι προϋποθέσεις υποδοχής εξαρτημένων ατόμων στις δομές αυτές, ο τρόπος διαπίστωσης της εξάρτησης, οι μέθοδοι θεραπείας που ακολουθούνται, ο χρόνος της θεραπείας, οι δυνατότητες κοινωνικής επανένταξης που προσφέρουν, τα στατιστικά στοιχεία σχετικά με την υποτροπή που παρουσιάζουν.

5. Διεθνές και Ευρωπαϊκό Δίκαιο για την αντιμετώπιση των εξαρτήσεων (Επιλογής): Στο μάθημα αυτό εξετάζονται τα διεθνή κείμενα σχετικά με τις πολιτικές πρόληψης και αντιμετώπισης των εξαρτήσεων, οι βασικές αρχές της ευρωπαϊκής πολιτικής για το ίδιο θέμα, καθώς και θεμελιώδεις κανόνες χάραξης μιας ευρωπαϊκής σωφρονιστικής πολιτικής στον συγκεκριμένο χώρο. Στη συνέχεια παρουσιάζονται στοιχεία διεθνών και ευρωπαϊκών οργανισμών, όπως του ΟΗΕ ή του Συμβουλίου της Ευρώπης, σχετικά με την διάδοση των ναρκωτικών ουσιών και τις άλλες μορφές εξαρτήσεων.

6. Πρακτική άσκηση σε θεραπευτικές δομές (Επιλογής): Στο πλαίσιο του μαθήματος αυτού οι σπουδαστές θα παρακολουθήσουν τη λειτουργία τριών (3)

τουλάχιστον θεραπευτικών δομών, ώστε να αποκτήσουν σαφή εικόνα σχετικά με τον τρόπο αντιμετώπισης των εξαρτήσεων αλλά και – κυρίως – των νομικών προβλημάτων που αντιμετωπίζουν όσοι παρακολουθούν τα προγράμματα αυτά. Κατά τα τελευταία τρία (3) δώρα του μαθήματος θα συγκεντρωθούν τα νομικά προβλήματα που έχουν τεθεί και θα αναζητηθούν οι επιβαλλόμενες λύσεις.

[B] Κατεύθυνση II Θεραπευτική Διαχείριση των Εξαρτήσεων:

1. Θεραπεία των εξαρτήσεων: Ψυχοκοινωνικές παρεμβάσεις και Φαρμακοθεραπείες (Υποχρεωτικό): Στο μάθημα αυτό παρουσιάζονται οι σύγχρονες επιστημονικά τεκμηριωμένες προσεγγίσεις θεραπείας των εξαρτήσεων συμπεριλαμβανόμενης της Γνωσιακής Συμπεριφορικής Θεραπείας, της Συνέντευξης Κινητοποίησης, της θεραπείας μετά-τραυματικού άγχους, της πρόληψης της υποτροπής, των θεραπευτικών κοινοτήτων, των ομάδων αυτό-βοήθειας, αλληλοβοήθειας κλπ. καθώς και των παρεμβάσεων σε νεανικούς πληθυσμούς και ανήλικους. Παράλληλα θα συζητηθεί ο ρόλος των υποκατάστατων για την ενίσχυση της θεραπείας. Τέλος επιδιώκεται η κατανόηση της διεπιστημονικής προσέγγισης στη θεραπεία της εξάρτησης.

2. Ερευνητικά εργαλεία στις εξαρτήσεις (διαγνωστικά εργαλεία-αποτελεσματικότητα – κίνδυνοι) (Υποχρεωτικό): Στο πλαίσιο αυτού του μαθήματος οι συμμετέχοντες θα έχουν τη δυνατότητα να κατανοήσουν τις διαφορετικές μεθοδολογικές προσεγγίσεις που αφορούν τις εξαρτήσεις και να διερευνήσουν από συγκριτικές ανά δομή μελέτες μέτρησης της διακοπής της θεραπείας, έως μελέτες μέτρησης της αποτελεσματικότητας και του κόστους-οφέλους.

3. Εμβάθυνση στην κλινική αντιμετώπιση της εξάρτησης και την πρόληψη υποτροπής (Επιλογής): Στο πλαίσιο αυτού του μαθήματος οι φοιτητές θα ασχοληθούν με την εφαρμογή των αναγνωρισμένων διαγνωστικών εργαλείων για τις διαταραχές της χρήσης ουσιών και την αποτύπωση των κριτηρίων κατάταξης στο συνεχές της φροντίδας. Περιγράφεται το εύρος των στρατηγικών παροχής βοήθειας

για τη μείωση των αρνητικών συνεπειών της χρήσης ουσιών (μείωση βλάβης), της κατάχρησης και της εξάρτησης, για την πρόληψη της πρόωρης εγκατάλειψης της θεραπείας καθώς και για την πρόληψη της υποτροπής. Τέλος, παρουσιάζονται οι διαφορετικές θεραπευτικές προσεγγίσεις σε συνδυασμό με τις εξατομικευμένες ανάγκες θεραπείας, ο ατομικός κλινικός σχεδιασμός (case management), οι αμοιβαίες παραπομπές για βελτίωση της σωματικής και ψυχικής υγείας καθώς και ζητήματα θεραπευτικής και μετά-θεραπευτικής φροντίδας (follow-up).

4. Εξαρτήσεις και ειδικοί πληθυσμοί (ανήλικοι, φυλακισμένοι, ψυχικά ασθενείς) (Επιλογής): Στο μάθημα αυτό οι φοιτητές θα ασχοληθούν με ειδικά ζητήματα εξαρτήσεων, όπως το εύρος της εξάρτησης και η διαφορετικότητα των αναγκών των εξαρτημένων ατόμων με ειδικές αναφορές σε θέματα πολύ-πολιτισμικότητας, διπλής διάγνωσης, ανηλικότητας και εξάρτησης, εγκυμοσύνης και εξάρτησης, στάσεις παραδοχές κλπ.).

5. Κοινωνικές δομές (σχολείο, οικογένεια, κοινότητα) και εξαρτήσεις (Επιλογής): Στο μάθημα αυτό οι φοιτητές θα μελετήσουν το ρόλο της οικογένειας στην πρόληψη, στην εξάρτηση αλλά και στη θεραπεία της εξάρτησης από την χρήση ουσιών. Παράλληλα, θα διερευνηθεί η συμβολή των κοινωνικών δομών και δικτύων όπως το σχολείο και η κοινότητα, τόσο στην επικράτηση του φαινομένου της χρήσης ουσιών όσο και στην ενημέρωση για τη δυνατότητα να αποτελέσουν παράγοντες πρόληψης των εξαρτήσεων. Τέλος θα αναλυθεί η σημασία των πολιτικών και στρατηγικών πρόληψης και παρέμβασης στο πλαίσιο της σχολικής και τοπικής κοινότητας.

6. Ρόλος και ευθύνη του ειδικού επιστήμονα στον χώρο των εξαρτήσεων (Επιλογής): Στο μάθημα αυτό θα διδαχθεί ο Κώδικας Δεοντολογίας του ειδικού επιστήμονα στον χώρο των εξαρτήσεων καθώς και οι δυνατότητες και τα όρια της θεραπευτικής και προληπτικής παρέμβασης. Θα παρουσιαστούν κώδικες δεοντολογίας που ισχύουν σε άλλες χώρες, οι αστικής και διοικητικής φύσης κυρώσεις σε περίπτωση παραβίασης των υποχρεώσεών του, και τέλος οι ποινικής φύσης συνέπειες που μπορεί να αντιμετωπίσει.

7. Πρακτική άσκηση σε θεραπευτικές δομές (Επιλογής): Στο πλαίσιο του μαθήματος αυτού οι σπουδαστές θα παρακολουθήσουν τη λειτουργία δύο τουλάχιστον θεραπευτικών δομών, ώστε να αποκτήσουν σαφή εικόνα σχετικά με τον τρόπο αντιμετώπισης των εξαρτήσεων και – κυρίως – τον ρόλο και τις υποχρεώσεις των θεραπευτών κατά την αντιμετώπιση των προβλημάτων που αντιμετωπίζουν όσοι παρακολουθούν τα προγράμματα αυτά. Κατά τα τελευταία τρία (3) δώρα του μαθήματος θα συγκεντρωθούν τα προβλήματα που έχουν τεθεί και θα αναζητηθούν οι επιβαλλόμενες καλές πρακτικές για την αντιμετώπισή τους.

*Περισσότερες πληροφορίες για το εν λόγω μεταπτυχιακό πρόγραμμα σε:

<http://addictions.law.auth.gr/>